

whakarite kia takirua nga mana hei whakahaere tikanga ina takahia nga paero. Ka ahei noa atu te Kaunihera i tana wa i pai ai ki te whakakore i tana tukunga mana, ahakoa e pa ana taua tukunga ki katoa o ona paero ki te paero kotahi anake ranei, ara ki te hiahia ia mana ano e whakawa e uiui te takahanga o aua paero o taua paero ranei.

Ki te mangere ki te wareware ki te kore ranei te Komiti e whakahaere tikanga mo te takahanga o tetahi pae-ro, ka ahei noa atu tetahi tangata ki te hari atu i taua take ki te aroaro o te Kaunihera Maori. Ki te whakaaro te Kaunihera he take tera e tika ana mana ake e whakahaere, hei reira me matua whakakore e ia tana tukunga mana ki te Komiti, katahi ka tahuri ai ia ki te whakawa ki te uiui ranei i taua take.

Hikinga.—Kiia iho kia hiki te Runanga ki te 2 o nga haora, kia whai takiwa ai te Komiti-raro i whakaturia ra hei whakaatu i nga tika o te kupu tuturu e mea ra e me mau tonu te mana o nga Ture Kaunihera ki te mahi i taana ripoata.

Ka tu ano te Runanga i te 2.30, tae katoa ake nga mangai.

Ripoata a te Komiti-raro.—Ka whakatakotoria mai te ripoata a te Komiti-raro i whakaturia ra hei whakaatu i nga tika kia mau tonu te mana o nga Ture me nga whakahaere Kaunihera Maori.

Tenei te komiti i kowhiria e nga mangai o nga Kaunihera o nga Motu e rua nei ka ripoata atu ki te Tumuaiki me te hui toopu o nga Kaunihera, ara :—

A. Heaha nga painga me nga ahua o nga ritenga o te Ture Kaunihera, 1900, me ona whakatikatika, ara ko tona tikanga nei, he ture hei tuku i tetahi wahi mana whakahaere takiwa ki nga pononga a te Kingite iwi Maori e noho nei i tenei Tominiiona.

Heoi kua tiroirohia e to koutou komiti a, e tino marama ana ki te katoa. I tino manaakitia e te iwi Maori nga tikanga o te Ture a e tino kaha ana hoki nga Kaunihera me o ratou komiti ki te whakahaere i nga mana i tukua kia ratou e te ture.

Ina hoki nga Tohu.

1. Ko nga whare Maori katoa o nga pa me nga kainga noho kua kore katoa atu, kua tu he whare papa katoa nga whare inaianei.

2. Ko nga pa noho me nga kainga me nga marae o aua kainga hui atu ki nga whare paku kua whakapaia katoatia.

3. Ko nga wai inu o nga pa me nga kainga kua whakapaia.

4. Ko nga kararehe kua araia i nga marae.

5. Ko nga wai e mahia ana hei wai kaanga pirau e tata ana ki nga pa me nga kainga noho kua tino araia.

6. Ko te waipiro kua tino araia i nga pa me nga kainga noho a e whiua tonutia ana nga tangata e takahi ana i te ture.

7. Ko nga purei moni purei kaari kua tino araia.

8. Ko nga mahi tohunga kua tino araia ara kua kore atu nga mahi tohunga o mua.

9. Ko nga tikanga kino nga tangihanga kua iti haere tona ahua o mua.

10. Ko nga raruraru Maori me nga tu hara ririki kua iti haere i runga i te kaha o nga komiti marae me te Kaunihera ki te peehi.

11. Ko nga urupa tanumanga me nga tikanga katoa mo nga tupapaku kei te tiakina paitia e nga Kaunihera ona tikanga.

12. Ko nga rehitatanga kuri Maori kei te haere tika i raro o te ture rehitia.

Kanui enei take hei tohu mo nga pai kua puta i raro i nga tikanga o te ture i tukua nei ki te iwi Maori. Me apiti atu hoki tenei, ara :—

13. Ko te kaute o te iwi Maori kua piki ake i to mua ahua. He tohu nui atu tena.

14. Ko nga kura Maori kei te piki haere ona painga me te piki haere o nga tamariki.

15. Ko nga mahi ahuwhehua a te iwi Maori kei te piki haere i nga takiwa katoa o aua mahi. No roto i nga ra o te Ture Kaunihera Maori me nga hui o nga ropu e hapai ana i nga mahi ahuwhehua.

No konei i runga i enei tohu e tino kaha ana matou to koutou komiti ki te ki atu ki te Hui Toopu o nga Kaunihera kia tohutou atu ki te Honore Ta Timi Kara, Minita Maori : Kia tiakina paitia te Ture Kaunihera Maori, 1900, me ona whakatikatika hei tiaki i te ora nui mo te iwi Maori o Niu Tireni, a kia awhinatia hoki e ia ki nga tikanga e piki ake ai te kaha.

Heoi.

I runga i te motini o Taiawhio te Tau (Rongokako), whakaaetia ake ana e katoa taua ripoata.

I konei he maha nga patai i hoake e te Honore A. T. Ngata, whiriwhiria ana a peneitia iho :—

Rehitatanga Whanautanga, Matenga.—(a.) Ko tehea te mea pai, kia ma nga kai-rehita a nga Kaunihera e rehita (i raro i o ratou rekureihana), me tauira atu ranei ki te tikanga rehita a te pakeha ? (b.) Ko te hiahia ranei o te nuinga o nga Maori me tino whakatutuki te mahi rehita, a, me whaina rawa nga mea whakamangere ki te rehita ?

(Mo te (a.)). Kiia iho i runga i te motini a Tahua Watson (Arapawa), ko te whakaaro o tenei Runanga ko nga mana mo te rehita whanautanga, matenga, me kaati tonu mai ki nga Kaunihera. (Mo te (b.)). Me tino whakatutuki rawa te mahi rehita a me whakahaere ki ta te pakeha tikanga rehita, me whaina nga tangata whakamangere ki te rehita i roto i te wa e whakaritea ana mo te pena.

2. *Pooti-takua turaki waipiro.*—(a.) He mea pai ranei kia mau tonu te tikanga o naianei, ara, kia ma a ia Kaunihera motuhake e tono pooti ? (b.) He mea pai ranei kia pooti a ia takiwa Kaunihera Maori i te wa tonu e pootitia ai nga mema mo te Paremata, hei ahea ranei ? (c.) Me riro ma wai ma e utu nga raruraru o te pooti ?

Kiia iho i runga i te motini a Rere Neketini (Raukawa), (a.) Me waiho ano te tikanga mo te pooti ki ta te whakaaro o ia o nga Kaunihera Maori ake. (b.) Me pooti anake nga takiwa Kaunihera i tuku tonu mo te pena, a, ko te pooti me whakahaere a te wa tonu e pootitia ai nga mema Maori mo te Whare. (c.) Ma te Karauna tonu e utu nga raruraru o te pooti.